

Fort Borek na podium - Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku

2023-07-03

Dawny fort artyleryjski nr 52 Borek na długo zniknął z mapy Krakowa niszcząc jako pustostan. Z końcem lipca 2022 r. powrócił, stając się nowoczesną i wyjątkową pod względem architektonicznym i historycznym siedzibą filii Centrum Kultury Podgórze oraz Ośrodka Kultury Biblioteka Polskiej Piosenki. Unikatowy projekt inwestycyjny wziął udział w prestiżowym Ogólnopolskim Konkursie Budowlanym „Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku”. Został doceniony przez internautów.

Ogólnopolski Konkurs Budowlany „[Modernizacja Roku & Budowa XXI w.](#)” to organizowany od 27 lat – przez Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego – prestiżowy plebiscyt, w ramach którego wyłaniane są przedsięwzięcia budowlane wyróżniające się szczególnymi walorami jakościowymi, funkcjonalnymi, urbanistycznymi i estetycznymi. Do konkursu można zgłaszać obiekty nowo wybudowane, modernizowane, przebudowane lub rozbudowane, a także adaptacje budynku na inne cele, czy ciekawe aranżacje wnętrz. Wśród kryteriów oceny znajdują się m.in.: funkcjonalność modernizowanych i przebudowywanych budynków i budowli, nowoczesność zastosowanych technologii i rozwiązań projektowych, wykorzystanie nowych technik, nowoczesnych efektywnych i bezpiecznych urządzeń, czy jakość wykonawstwa robót budowlanych i konserwatorskich, a w przypadku obiektów zabytkowych, także dbałość o architekturę i ochronę dziedzictwa kulturowego.

Do udziału w tegorocznej, 27. edycji plebiscytu zgłoszono modernizację dawnego fortu artyleryjskiego nr 52 Borek w Krakowie, w którym siedzibę ma filia Centrum Kultury Podgórze – Fort Borek oraz Ośrodka Kultury Biblioteka Polskiej Piosenki (ul. Forteczna 146).

Fort Borek w głosowaniu internetowym uplasował się na następujących miejscach:

- w kategorii obiekt z Krakowa – 1 miejsce
- w kategorii obiekt zabytkowy – 2 miejsce
- w kategorii obiekt z Małopolski – 3 miejsce
- w całościowej klasyfikacji – 12 miejsce

Obecnie oczekujemy na II Etap Konkursu i nominację do Finału.

Od fortu artyleryjskiego do centrum kultury

Fort główny, artyleryjski 52 Borek powstał w II połowie XIX w. jako element umocnień Twierdzy Kraków. Obiekt ten do lat 50. XX w. pełnił funkcje wojskowe. Potem mieściły się tu m.in. zakład przetwórczy czy skład budowlany, aż finalnie niszczał on przez lata jako pustostan. Odrestaurowany (w latach 2013-2022) wysiłkiem Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie – z funduszy europejskich (Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego), Gminy Miejskiej Kraków i Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa – teraz pełni funkcje kulturalne. Swoją siedzibę ma tutaj nowa filia Centrum Kultury Podgórze (więcej na: borek.ckpodgorza.pl) oraz Ośrodek Kultury Biblioteka Polskiej Piosenki. Uroczyste otwarcie odbyło się w dniach 30-31 lipca 2022 r.

Fort artyleryjski nr 52 Borek, zbudowany w latach 1884–1886 na południowej linii obrony, pełnił rolę głównego obiektu broniącego traktu wiedeńskiego (obecnie ul. Zakopiańska) oraz pobliskiej

linii kolejowej. Współpracował z dwoma mniejszymi sąsiednimi fortami pancernymi – nr 52a Łapianka i 52½ Skotniki. Projekt jego rewitalizacji zakładał adaptację na cele działalności kulturalnej wraz z rewitalizacją zieleni fortecznej i stworzeniem ścieżki dydaktycznej przeznaczonej do zwiedzania. Wyzwanie inwestycyjne polegało na tym, by z jednej strony zachować unikatowy, forteczny charakter tego miejsca, a z drugiej sprawić, żeby był to obiekt, który – pełniąc swoje nowe, kulturalne funkcje – sprosta współczesnym wymaganiom i w pełni odpowie na potrzeby lokalnej społeczności oraz turystów.

Łączny koszt inwestycji wyniósł ponad 24 mln zł, w tym prawie 10 mln pochodziło ze źródeł zewnętrznych – z funduszy unijnych (Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego) oraz ze środków Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Prace realizowane przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie objęły obszar wewnątrz fosy (budynek koszar, zapole, wał artylerii, wał piechoty). Równolegle, na zewnątrz fosy, była prowadzona przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie inwestycja związana z utworzeniem parku przy forcie Borek, który został otwarty 20 czerwca 2022 r.